

DOCOME

Docència Cooperativa en **Metodologia i** Tècniques de Recerca per a la Sociologia

PROJECTES DE SUPORT A LA INNOVACIÓ DOCENT
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA 2023-24

DOCOME

**Docència Cooperativa en
Metodologia i Tècniques de Recerca
per a la Sociologia**

Autoria

Sara Moreno Colom (Investigadora responsable)

Marc Ajenjo Cosp

Mireia Bolívar Planas

Oriol Barranco Font

Joel Martí Olivé

Pedro López Roldán

Francisco Miguel Quesada

Dafne Muntanyola Saura

Joan Rodríguez Soler

Joan Miquel Verd Pericàs

Edició

Cristina Àlvarez Jorba (en el marc d'un conveni de pràctiques extracurriculars)

Aquest document està subjecte a una llicència d'ús Creative Commons. Es permet la reproducció total o parcial, la comunicació pública de l'obra i la creació d'obres derivades, sempre que no sigui amb finalitats comercials i que es distribueixin sota la mateixa llicència que regula l'obra original. Cal que es reconegui l'autoria de l'obra original.

ÍNDEX

Introducció: el projecte DOCOME

Presentació docent sobre procés de recerca i ús IA

Presentació docent sobre epistemologia

Presentació docent sobre axiologia

Presentació docent sobre IA i docència en metodologia

Itinerari de Metodologia i Tècniques de Recerca Grau de Sociologia

Itinerari de Metodologia i Tècniques de Recerca revisió Grau de Sociologia

Introducció: el projecte DOCOME

DADES GENERALS DEL PROJECTE

TÍTOL: Docència Cooperativa en Metodologia i Tècniques de Recerca per a la Sociologia Acrònim: DOCOME
IP: Sara Moreno Colom
EQUIP: Marc Ajenjo Cosp, Mireia Bolívar Planas, Oriol Barranco Font, Joel Martí Olivé, Pedro López Roldán, Francisco Miguel Quesada, Dafne Muntanyola Saura, Joan Rodríguez Soler, Joan Miquel Verd Pericàs
ÀREES DE CONEIXEMENT IMPLICADES: Ciències Socials
TITULACIONS IMPLICADES: Sociologia *Igualment, el projecte ha beneficiat altres assignatures de tipus metodològic que imparteix el professorat de l'Àrea de Metodologia i Tècniques de Recerca del Grau en Sociologia a altres facultats com ara: <i>Tècniques d'Investigació Social</i> (Grau en Relacions Laborals); <i>Recerca Científica en Criminologia i Anàlisi de dades</i> (Grau en Criminologia); i <i>Eines per a l'anàlisi social I: Metodologia i Disseny</i> (Grau Estudis Socioculturals de Gènere).
ASSIGNATURES IMPLICADES: Les assignatures obligatòries i troncats del Grau en Sociologia que pertanyen a l'Àrea de Metodologia i Tècniques de Recerca. <i>Metodologia i Disseny de la Recerca Social</i> <i>Mètodes Quantitatius d'Investigació Social</i> <i>Mètodes Qualitatius d'Investigació Social</i> <i>Mètodes d'Anàlisi</i> <i>Anàlisi Qualitativa</i> <i>Anàlisi Multivariable de Dades</i> *A més, el projecte ha beneficiat les assignatures de <i>Gestió de Projectes d'Intervenció Social</i> (I i II) i el <i>Treball de Final de Grau</i> en el Grau de Sociologia, Ciències Polítiques i Relacions Internacionals, així com l'assignatura de <i>Metodologia i Tècniques de Recerca Social</i> i el <i>Treball de Final de Màster</i> del Màster en Política Social, Treball i Benestar de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia.

El projecte DOCOME s'emmarca en una de les recomanacions que es deriva de l'Informe d'Avaluació Externa del procés d'Acreditació del Grau de Sociologia i busca donar resposta a tres reptes actuals identificats pel professorat de l'Àrea de Metodologia i Tècniques de Recerca de la mateixa titulació:

1. Actualitzar la base conceptual de totes les matèries que integren l'Àrea de Metodologia i Tècniques de Recerca
2. Reforçar-ne el vincle dels coneixements, competències i habilitats, així com la seva continuïtat amb la resta d'assignatures del Grau de Sociologia
3. Donar resposta a la creixent emergència d'eines d'intel·ligència artificial (IA) en els processos d'ensenyament i aprenentatge

La necessitat d'aquesta proposta pren com a marc de referència el *Llibre Blanc de les Titulacions de Grau* en Ciències Polítiques i de l'Administració, Sociologia i Gestió i Administració Pública on s'assenyalen els aspectes a tenir en compte en el marc de l'Espai Europeu Educació Superior-EEES (ANECA, 2005)¹. Pel cas del Grau en Sociologia, el document inclou com objectius formatius el desenvolupament de nou coneixement sobre les societats, de manera que els fonaments teòrics, **metodològics i empírics** adquireixen una clara rellevància tot buscant que les habilitats teòriques i pràctiques connectin amb el mercat laboral.

El conjunt d'aquests elements configuren el context d'actuació que justifica la necessitat d'aquest projecte orientat a la creació cooperativa de nous recursos docents per fer front als reptes actuals de l'Àrea de Metodologia i Tècniques de Recerca del Grau de Sociologia. Per tal d'abordar aquests reptes que, en termes generals, impliquen l'objectiu de millorar la qualitat docent a través de la innovació docent, es plantegen els següents objectius específics:

¹ ANECA (2005). Libro Blanco. Título de Grado en Ciencias Políticas y de la Administración, Sociología y Gestión y Administración Pública. Accessible a: http://www.aneca.es/var/media/150260/libroblanco_politicas_def.pdf

OE1. Crear **un espai de reflexió docent cooperatiu** entre el professorat de l'Àrea per tal de revisar la base conceptual i metodològica del conjunt de matèries actualitzant els seus continguts segons les aportacions teòriques més recents en el context actual marcat pel repte que impliquen les noves eines d'IA

OE2. Organitzar **seminaris de diagnosi i disseny** a partir dels reptes identificats i amb la finalitat de donar resposta als aspectes de caràcter epistemològic, teòric, metodològic i professionalitzador

OE3. Elaborar **recursos docents de manera cooperativa** entre tot el professorat i per a totes les assignatures de l'Àrea a fi d'unificar la base conceptual i reforçar el vincle i la continuïtat entre totes les matèries del Grau, especialment amb *Gestió de Projectes d'Intervenció Social (I i II)* i *Treball de Fi de Grau*.

OE4. Construir un **banc de recursos cooperatiu** amb tot el material elaborat de forma col·lectiva que sigui **digital i dinàmic** a través d'un espai virtual.

El projecte ha permès crear un espai de reflexió docent cooperatiu on, a partir de diversos seminaris, s'han elaborat col·lectivament el conjunt de recursos docents que es presenta en aquest document.

R U P T U R A

Etapla 1. Exploració

- Contextualitzar la problemàtica
- Justificar l'objecte d'estudi
- Pregunta inicial

Etapla 2. Marc teòric

- Estat de la qüestió
 - perspectives i debats
 - resultats d'altres recerques
- Marc conceptual
 - perspectiva adoptada
 - identificar conceptes clau
- Formular els objectius

CONSTRUCCIÓ

Etapla 3. Model d'anàlisi

- Conceptualització
- Hipòtesis/Preguntes específiques
- Dimensionalització/Operativització

Etapla 4. Disseny metodològic

- Estratègia metodològica
- Justificar les decisions
- Explicar les tècniques de recerca
- Descriure del treball de camp

EMPÍRIA

Etapla 5. Treball de camp

- Accedir al camp d'estudi
- Obtenir i registrar les dades

Etapla 6. Anàlisi de dades

- Preparar les dades
- Analitzar les dades
- Obtenir resultats

CONCLUSIÓ

Etapla 7. Resultats

- Retorn hipòtesis/preguntes
- Interpretar les dades en diàleg amb la teoria

Etapla 8. Conclusions

- Contribucions
- Límits
- Recomanacions

Etapla 9. Presentació i difusió de la recerca

Etapa 1. Exploració

- Contextualitzar la problemàtica
- Justificar l'objecte d'estudi
- Pregunta inicial

IA pot ajudar per fer pluja d'idees, demanar un context inicial, o contrastar punts de vista.
Teniu més recomanacions a la infografia sobre Intel·ligència Artificial (IA).

Etapa 2. Marc teòric

- Estat de la qüestió
 - perspectives i debats
 - resultats d'altres recerques
- Marc conceptual
 - perspectiva adoptada
 - identificar conceptes clau
- Formular els objectius

IA NO té accés a una bibliografia sociològica legítima i fefaent.

Etapa 3. Model d'anàlisi

- Conceptualització
- Hipòtesis/Preguntes específiques
- Dimensionalització/Operativització

IA NO té imaginació sociològica per connectar idees.

Etapa 4. Disseny metodològic

- Estratègia metodològica
- Justificar les decisions
- Explicar les tècniques de recerca
- Descriure del treball de camp

IA NO sap definir l'estratègia metodològica segons l'objecte d'estudi.

Etapa 5. Treball de camp

- Accedir al camp d'estudi
- Obtenir i registrar les dades

IA pot ser útil per generar propostes inicials, però cal revisar-les amb criteri sociològic.

Etapa 6. Anàlisi de dades

- Preparar les dades
- Analitzar les dades
- Obtenir resultats

IA pot ser útil per preparar les dades, però no és fiable per generar resultats definitius.

Etapa 7. Resultats

- Retorn a les hipòtesis/preguntes
- Interpretar les dades en diàleg amb la teoria

IA NO té imaginació sociològica per articular dades i teoria.

Etapa 8. Conclusions

- Contribucions
- Límits
- Recomanacions

IA NO té pensament crític.

Etapa 9. Presentació i difusió de la recerca

IA pot ser útil per crear presentacions i elements gràfics, però no és fiable la seva selecció de contingut.

EPISTEMOLOGIA

UAB
Universitat
Autònoma
de Barcelona

Facultat de
**Ciències
Polítiques
i de Sociologia**

* Nivells de reflexió *

ONTOLÒGIC

Existeix la realitat
més enllà de la
meva percepció?

EPISTEMOLÒGIC

Quina és la forma més
adequada d'apropar-
nos a la realitat?

METODOLÒGIC

Quines són les estra-
tègies i instruments
més pertinents?

Tradició aristotèlica

La ciència a través del
sentit de les coses

Gir
copernicà

Tradició galileana

La ciència a través del
com funcionen les coses

dels paradigmes rígids...

POSITIVISME

POSTPOSITIVISME

TEORIA CRÍTICA

INTERPRETATIVISME

... a les tradicions flexibles*

2000

Teoria de
l'acció
racional

Latour

1980

Giddens

1960

Funcionalisme

Bourdieu
Teoria
fonamentada

Interaccionisme
simbòlic

Foucault

1940

Etnometodologia

Teoria crítica

1840

Durkheim

Freud

Simmel

Weber

Comte

Marx

BIBLIOGRAFIA

(POST)POSITIVISME

INTERPRETATIVISME

*adequació de les eines teòrica-metodològiques a l'objecte d'estudi, obertura mètodes mixtes

*eix transversal: perspectiva dialèctica, disseny investigació-acció, tècniques participatives

Neutralitat

El **subjecte investigador**:

- forma part de l'objecte d'estudi
- té valors i ideologia pròpies
- el coneixement és axiològic

Objectivitat

La no-neutralitat implica la **no-objectivitat**

Objectivació

Distància amb l'objecte d'estudi des del posicionament disciplinar. Com?

Construcció
teòrica

Estratègia
metodològica

Vigilància epistemològica

Autoanàlisi (a partir teoria i metodologia) de la pròpia incidència:

- sobre la recerca
- respecte l'objecte d'estudi

* Ruptura epistemològica *

Reflexivitat

Prendre consciència:

- del propi posicionament en la investigació
- tot coneixement està condicionat pel **context històric, social i polític**

Qualitat

Necessitat de mantenir:

- el **rigor acadèmic**
- **transparència procés investigació**

ÈTICA

Nivell
DISCIPLINAR

Com s'investiga?

Nivell
IDEOLÒGIC/POLÍTIC

Què, per a què i per a qui
s'investiga?

Nivell
PROCEDIMENTAL

Tractament ètic de les
persones

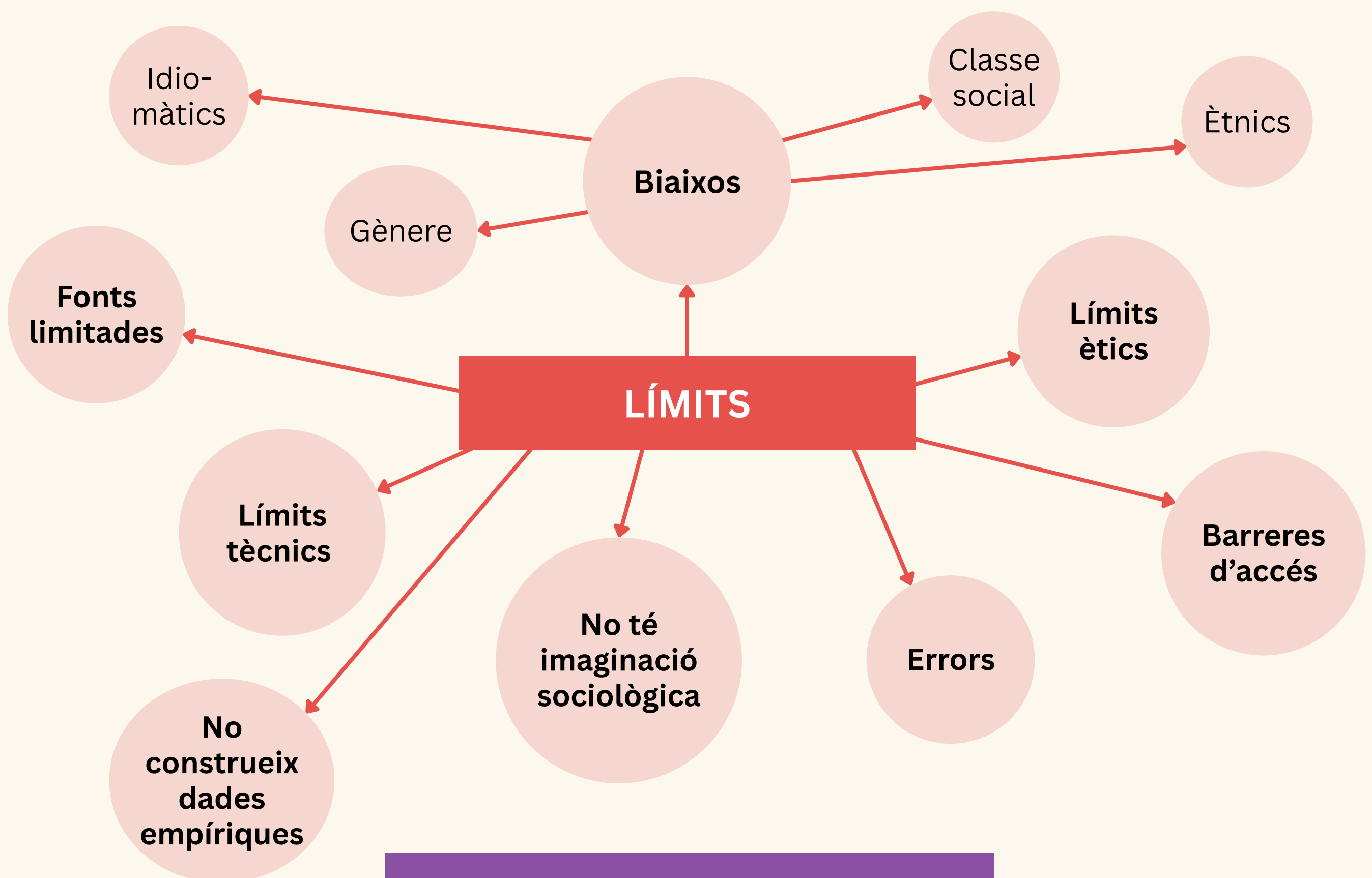
POTENCIALITATS

Assistent de recerca

- Suggestor d'idees
- Cercador d'informació
- Anàlisi bàsica de contingut
- Suport en la redacció de textos

Instrument

- Transcripcions
- Preparació de dades
- Propostes inicials de guions
- Suport en la revisió bibliogràfica

RECOMANACIONS PER L'ÚS

Aprendre a fer preguntes crítiques i pertinents

Demanar el mateix expressat de diverses maneres

Cercar que expliqui idees des de diversos punts de vista

Fer ús d'eines alternatives a la IA

Tenir la normativa acadèmica com a referència

Aprendre a detectar errors i mancances

Demanar respostes per verificar-les com a exercici

Revisar les fonts bibliogràfiques que proporciona

Itinerari de Metodologia

1r

Metodologia i
disseny de la
recerca social
(Q2)

2n

Mètodes
quantitatius de
recerca social
(Q1)

Mètodes
qualitatius de
recerca social
(Q1)

Mètodes
d'anàlisi
(Q2)

Gestió de
projectes
d'intervenció
social I (Q2)

3r

Anàlisi
multivariada
de dades
(Q1)

Epistemologia
(Q2)

Anàlisi
qualitativa
(Q2)

Gestió de
projectes
d'intervenció
social II (Q2)

4t

Treball de Fi
de Grau

Itinerari de Metodologia

UAB
Universitat
Autònoma
de Barcelona

Facultat de
**Ciències
Polítiques
i de Sociologia**

1r

2n

3r

4t

Metodologia i
disseny de la
recerca social
(Q2)

Mètodes
quantitatius
(Q1)

Anàlisi
quantitativa
(Q2)

Anàlisi
multivariada
de dades
(Q1)

Epistemologia
(Q2)

Mètodes
qualitatius
(Q1)

Anàlisi
qualitativa
(Q2)

Gestió de
projectes
d'intervenció
social I (Q2)

Mètodes
etnogràfics
(Q2)

Gestió de
projectes
d'intervenció
social II (Q2)

Treball de Fi
de Grau